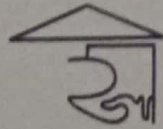

मराठी साहित्य

प्रवाह, प्रकार आणि प्रतिबिंब

संपादक डॉ. सतीश कामत

शब्दालय प्रकाशन

● *Marathi Sahitya : Pravah,*
Prakar ani Pratibimb
Editor : Dr. Satish Kamat

● मराठी साहित्य : प्रवाह,
प्रकार आणि प्रतिबिंब
संपा. : डॉ. सतीश कामत

● © सर्व हक्क सुरक्षित

● प्रकाशक
सुमती लांडे
शब्दालय प्रकाशन,
पोस्ट बॉक्स क्रमांक ९०, वॉर्ड ७,
श्रीरामपूर - ४१३ ७०९
दूरभाष: ०२४२२-२१०४२५
भ्रमणध्वनी : ९८२२००८७९६,
९८२२५२५४४४

● प्रकाशन क्रमांक : ५८०

● प्रथम आवृत्ती : जानेवारी २०२२

● मुखपृष्ठ रचना : कृष्णा माळवे

● अक्षरजुळणी
अक्षर कॉम्प्युटर, श्रीरामपूर

● मुद्रक
स्मिता प्रिंटर्स, पुणे

● मूल्य : ४९० रुपये

● ISBN : 978-81-94459-39-2

email-shabdalaya@gmail.com
www.shabdalaya.com www.facebook.com/shabdalaya
Bookganga, Flipkart, Amazon Kindle

या वेबसाईटवर पुस्तके व ई-बुक्स ऑनलाईन खरेदीसाठी उपलब्ध

* 'मराठी साहित्य : प्रवाह, प्रकार आणि प्रतिबिंब' या पुस्तकातील सर्व मते आणि अभिप्राय संबंधित लेखकांचे असून त्यांच्याशी संपादक, प्रकाशक, मुद्रक व वितरक सहमत व जबाबदार असतीलच असे नाही.

अनुक्रम

प्रस्तावना	७
✓ १. दलित साहित्य : संकल्पना, स्वरूप आणि परंपरा डॉ. सतीश कामत	१५
२. महानगरीय साहित्य : संकल्पना, स्वरूप आणि परंपरा डॉ. संजय नगरकर	३८
३. स्त्रीवादी साहित्य : संकल्पना, स्वरूप आणि परंपरा डॉ. सुभाष पाटील	५४
४. ग्रामीण साहित्य : संकल्पना, स्वरूप आणि परंपरा डॉ. पांडुरंग गावडे	७१
५. उत्तर-आधुनिकता आणि मराठी कविता डॉ. गोविंद काजरेकर	८२
६. उत्तर-आधुनिकता आणि मराठी नाटक प्रा. राजरत्न दवणे	९१
७. कथा : एक साहित्यप्रकार डॉ. गोमटेश्वर पाटील	१०१
८. कादंबरी : एक साहित्यप्रकार डॉ. सतीश कामत	१२२
९. नाटक व एकांकिका या साहित्यप्रकारांचे स्वरूप व वाटचाल डॉ. निवृत्ती कार्वेकर	१३७
१०. कविता : एक साहित्यप्रकार डॉ. प्राजक्ता शिन्ने	१५०
११. 'बकऱ्याची बॉडी' समकालीन वास्तवाला भिडणाऱ्या कथांचा संग्रह डॉ. भास्कर ढोके	१६६
१२. 'मुक्काम पोस्ट सांस्कृतिक फट' वास्तव आणि कल्पकतेचे नेटके मिश्रण डॉ. नानासाहेब यादव	१७५

१३. 'तिचा अवकाश'	१८४
ठसठसणाच्या व्यथा वेदनांची गाथा डॉ. विकास पाटील	
१४. 'फेसाटी'	२०४
वंचित समूहाच्या जीवनसंघर्षाची कहाणी डॉ. सूर्यकांत आजगावकर	
१५. 'क्रमशः'	२१४
महानगरीय जाणिवा विस्तारित करणारी कादंबरी डॉ. बाळासाहेब लबडे	
१६. 'पुरोगामी'	२२७
परिवर्तनवादी चळवळीची वाटचाल अधोरेखित करणारी कादंबरी डॉ. शरयू आसोलकर	
१७. 'आमदार सौभाग्यवती'	२३७
एक प्रगल्भ राजकीय नाटक प्रा. दौलतराव कांबळे	
१८. 'भाई तुम्ही कुठे आहात !'	२४७
प्रस्थापित राजकारण आणि दलित चळवळीवर प्रकाश टाकणारे नाटक डॉ. गिरीश मोरे	
१९. 'सिंधू, सुधाकर, रम आणि इतर'	२६९
आधुनिकीकरणाच्या उबरंठयातून उत्तर-आधुनिकतेचे संदर्भ देणारे नाटक प्रा. राजरत्न दवणे	
२०. आशय, विषयाची सखोलता मांडणाऱ्या 'एकांकिका कालच्या-आजच्या'	२८४
डॉ. निवृत्ती कावेंकर	
२१. 'नवसंवेदन'	२९७
उत्तर आधुनिक मराठी कविता डॉ. राजाराम राठोड	
✓ २२. 'घग असतेच आसपास'	३१२ ✓
उद्धस्त ग्रामजीवनाची काव्य कहाणी प्रा. जगदीश राणे	
● लेखकाचा परिचय	३२३

महान समाजसुधारक
क्रांतिगुरु
लहुजी सालवे

मूल लेखक- डॉ. राज ताडेरव

अनुवादक

डॉ. मारोती चव्हाण
डॉ. संतोष रायबोले

महान समाजसुधारक क्रांतिगुरू लहुजी सालवे
मूल लेखक- डॉ. राज भुजंगराव ताडेराव
गंधपुष्प अपार्टमेंट, 'ए' विंग, पहला मजला, आदर्श नगर,
जानवली, कणकवली, जि. सिंधुदुर्ग मो. ९४२०१८५७७२
अनुवादक - डॉ. मारोती चव्हाण

डॉ. संतोष रायबोले

@ सर्वाधिकार सुरक्षित

सौ. मनिषा राज ताडेराव, फोंडाघाट,
ता.कणकवली जि.सिंधुदुर्ग

मराठी भाषा मे पहला संस्करण : १४ नवंबर, २०२०

अनुवादीत पहला संस्करण : १४ नवंबर, २०२२

ISBN- 978-81-953103-0-2

प्रथमावृत्ती : दि. १४ नवम्बर २०२२

प्रकाशक :

वेदिका प्रकाशन

पत्की निवास, धनगर बावडी,

हावगी स्वामी मठ, उदगीर जि. लातूर पिन- ४१३५१७

मो. ९७३०७०६१६०, ७७२०८८५४५७

मुद्रण:

गणेश, प्रिंट-ओ-ग्राफिक्स, Plot No.1328/23,

वाय.पी. पोवार नगर, कोल्हापूर

मुखपृष्ठ संकल्पना

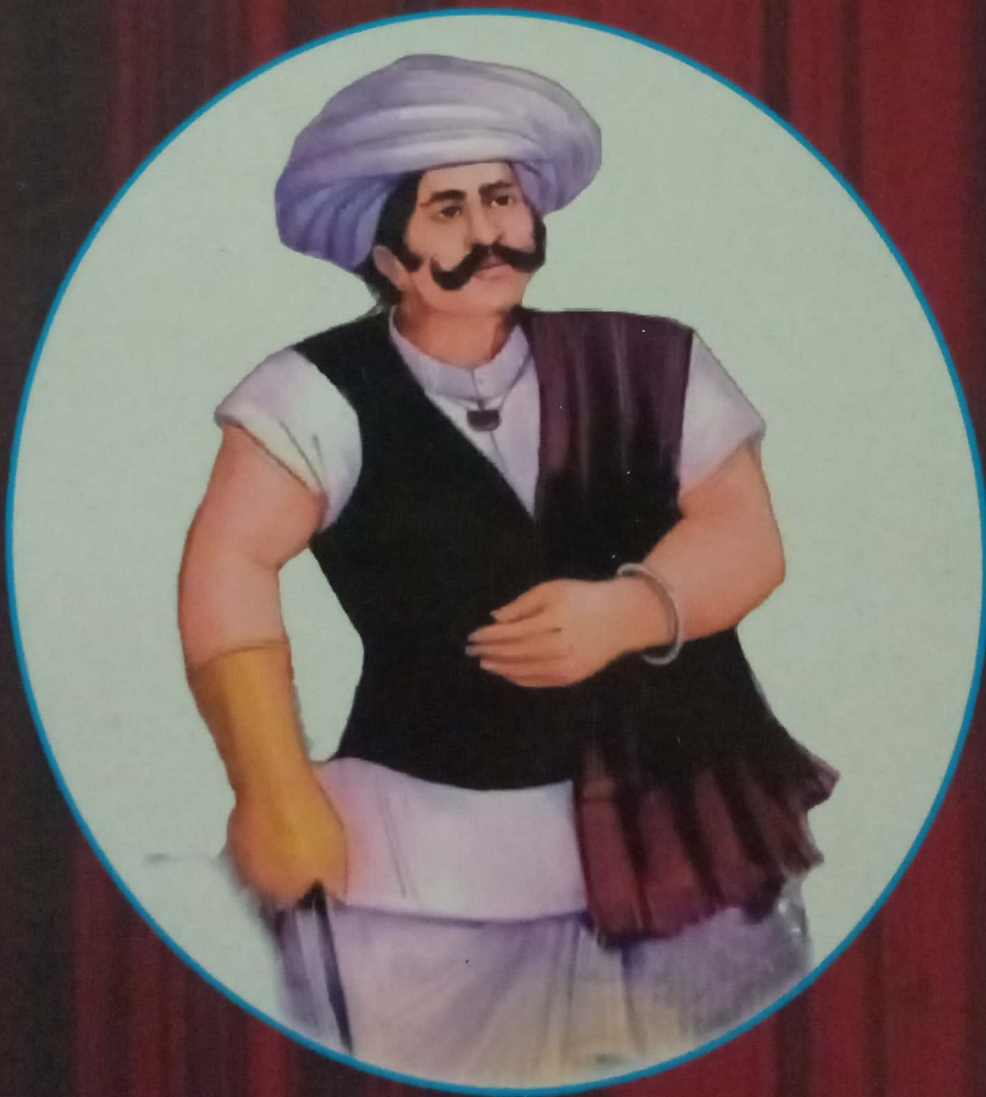
डॉ. प्रेम हनवते, उमरखेड

मूल्य : रू. २५०/-

महान समाजसुधारक (२) क्रांतिगुरू लहुजी सालवे

A GREAT SOCIAL REFORMER
FREEDOM GURU
LAHUJI SALVE

DR. RAJ TADERAO

A great Social Reformer Freedom Guru Lahuji Salve- 2

A Great Social Reformer Freedom Guru Lahuji Salve

Dr. Raj Bhujangrao Tadera

Gandhapushpa Apartment, 'A' Wing, 1st Floor, Adarsh

Nagar, Saplebagh, Janwali, Tal. Kankavali, Dist.

Sindhudurg. Mob. : 9420185772.

E-mail : rajtadera@gmail.com

© Mrs Manisha Raj Tadera

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or transmitted, in any form or by any means, without prior permission of the author. Any person who does any unauthorized act in relation to this publication may be liable to criminal prosecution and civil claims for damages. [The responsibility for the facts stated, conclusions reached, etc., is entirely that of the author. The publisher is not responsible for them, whatsoever.]

First Edition- 14 November 2022

ISBN : 978-81-953103-1-9

Main Office-

Vedika Publication Limited

C/O. Patki Nivas, Near Hawagi

Swami Math, Dhangar Baudi,

Udgir. Tq. Udgir Distt.- Latur

(M.S.) Pin code- 413517

Printing : Ganesh Printer, Kolhapur

Homepage : Mrs. Shakuntala Chavan

Price : Rs. 250/

माणगाव परिषद

समाजसुधारक

आप्पासाहेब दादगोंडा पाटील

डॉ. संभाजी बिरांजे

डॉ. राज ताडेरारव

Mangaon Parishad Samajsudhakar- Appasheb
Dadgonda Patil

-Dr. Sambhaji Biranje, Dr. Raj Taderao

माणगाव परिषद, समाजसुधारक- आप्पासाहेब दादगोंडा पाटील

-डॉ.संभाजी बिरांजे, डॉ.राज ताडेराव

मो. : ७८४०९४४३०८ मो.९४२०१८५७७२

© सर्व हक्क सुरक्षित

सौ. रजनी संभाजी बिरांजे

मु.पो.पट्टणकोडोली, ता.हातकणंगले, जि.कोल्हापूर पिन. ४१६२०२

सौ. मनिषा राज ताडेराव, फोंडाघाट, ता.कणकवली जि.सिंधुदुर्ग

प्रकाशक :

वेदिका प्रकाशन, मो. ७७२०८८५४५७

प्रथमावृत्ती : २८ एप्रिल २०२२ (माणगाव परिषद शताब्दी वर्ष)

ISBN : 978-81-953103-5-7

मुद्रक :

छत्रपती भिमाण्णा संशोधन केंद्र, कोल्हापूर

अर्थसहाय्य-

भुपाल गिरमल, चेअरमन- कर्मवीर मल्टीस्टेट, जयसिंगपूर

राजू मगदूम, सरपंच- ग्रामपंचायत, माणगाव

प्रा. आप्पा भगाटे, जैन इतिहास परिषद, जीनसेन मठ, नांदणी

आप्पासो मगदूम, अध्यक्ष- दिगंबर जैन समाज, माणगाव

स्वागत मूल्य : १५० रूपये

माणगाव परिषद, समाजसुधारक- आप्पासाहेब दादगोंडा पाटील 02

ABOUT THE BOOK

In a bid to contribute to the literature on global issues in the 21st Century, this book was envisaged. We expect that the book would rather not raise a panic alarm but would remain a valuable reference compendium to help promote individual and global efforts toward achieving sustainable agricultural development, a habitable global environment, and an economically viable global economy that would support human existence. Thus, the strategic focus of this book includes the need to support a collective effort in fighting global agricultural and environmental issues, and economic challenges now and in the future. To achieve this aim, it is important to enhance environmental sustainability to support improved ecosystem services through sustainable use of natural/environmental resources, adoption of sustainable agricultural practices, and ensuring sustained suitable economic policies.

The book contains articles that address various issues in different countries, mainly in various aspects related to agriculture, poverty, the impact of crude oil drilling, urban development, religion and insecurity, female education, climate change, and general economic issues. The book is intended for a wider scope of readers across the globe and will be suitable for students, researchers, and policymakers in various sectors of the economy especially those interested in the field of agriculture, economic development, and the environment.

However, each contribution is as self-contained as possible. Efforts have been made to see that the articles enhance rather than depend on others in the book. Generally, the book is divided into 13 Chapters.

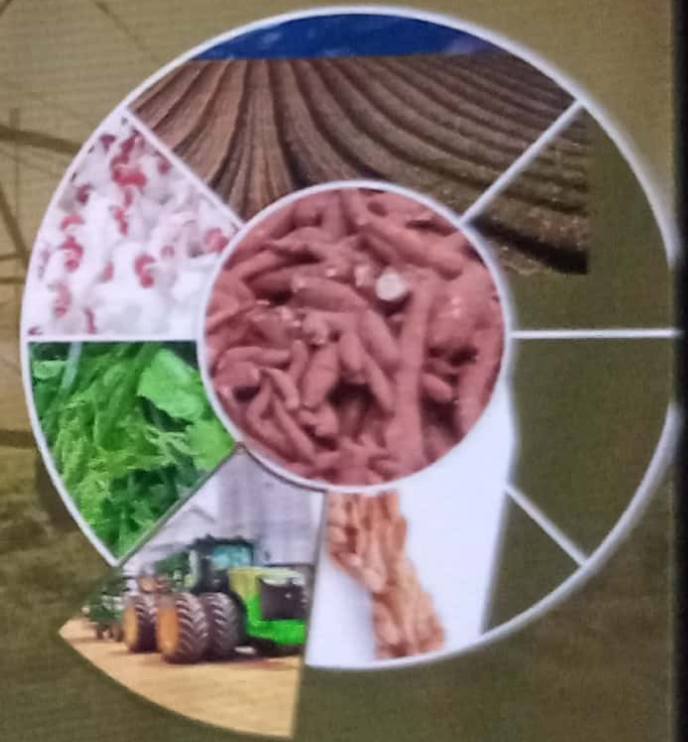
Published in Nigeria by
ICAD Publishing House
International Centre for Agricultural Development
1, Akoka Road, Ikeja, Lagos
Tel: 01-2612345678
www.icadpub.com

ISBN 978-978-929-471-7

CONTEMPORARY ISSUES IN AGRICULTURE, ECONOMIC DEVELOPMENT AND ENVIRONMENT

INIBEHE UKPONG, Ph.D. & RAJARAM PATIL, Ph.D.

CONTEMPORARY ISSUES

IN AGRICULTURE, ECONOMIC DEVELOPMENT AND ENVIRONMENT

edited by:
INIBEHE UKPONG, Ph.D.
RAJARAM PATIL, Ph.D.

© Inibehe Ukpong and Patil Rajaram

First Published 2022

ISBN: 978-978-999-471-7

Published by:

ICIDR Publishing House

International Centre for Integrated Development Research
3, Alderton/Ibo Hall Road, Ikot Ekpene

Akwa Ibom State

Nigeria.

Tel: +234(0)8064087345, +234-8185053436

E-mail: icidresearch@gmail.com

Web site: www.icidr.org

In collaboration with:

Copperstone University

Baluba River Main Campus

Ndola-Kitwe Dual Carriage Highway

Luanshya

Zambia.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the express permission of the Copyright owners.

Contemporary Issues in Agriculture, Economic Development and Environment

ii

प्रगत सूक्ष्म अर्थशास्त्र-III-भाग-१

(ADVANCED MICROECONOMICS - III)

प्रगत समग्रलक्षी अर्थशास्त्र-III-भाग-२

(ADVANCED MACROECONOMICS - III)

तृतीय वर्ष कला सत्र - V-VI

(पेपर क्रमांक VII - VIII)

प्रा.डॉ.बालाजी सुरवसे

प्रा.डॉ.मनीषा रा.सामंत

प्रा. युवराज विठ्ठलराव महालिंगे

प्रा. संजय महाजन

प्रा. डॉ. अविनाश जुमारे

SHETH®
PUBLISHERS PVT. LTD.

Sheth Publishers Private Limited

Our Foot Prints

Regd. Office & Show Room	: Unit No. 4, Ground Floor, Lalwani Industrial Estate, 14, G.D. Ambekar Marg, Wadala, Mumbai – 400 031. ☎ (022) 6662 4553 / 6662 4554 FAX : 6662 4556 Email : orders@shethpublishers.com
Goa	: 'PALLAV-KUNJ', Borda, Margao, Goa, ☎ (0832) 2733436
Nagpur	: Shreeniwas Apt., Mukundraj Lane, Opp. Dharampeth Mahila Bank, Walker Road, Mahal, Nagpur – 440 002. ☎ (0712) 2737052
Bhavnagar	: Shah & Co. High Court Road, Bhavnagar (Gujarat). ☎ (0278) 2516679

ISBN - 978-93-5576-523-9

© Authors

The book is strictly written according to the new syllabus available at the time of printing.

Every possible effort has been made to avoid errors and omissions in this publication by the Authors and the Publishers. In spite of this effort, some typographical errors might have crept in. Any mistake, error or discrepancy noted may be brought to our notice which shall be taken care of in the forthcoming edition. It is hereby notified that neither the Author nor the Publishers or seller will be liable for any damage or loss to anyone, in any manner, there from. It is suggested that to avoid any doubt the reader should cross-check all the facts, law and contents of the publication with original Government publication or notifications wherever applicable.

The text of this publication, or any part thereof, may not be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording, storage in an information retrieval system, or reproduced on any disc, tape, perforated media or other information storage device, etc., otherwise, without the prior written permission of the publisher and author. No key to this book can be prepared without the prior written permission of the Publishers. Any violation will invite prosecution legal action under the Indian Copyright Act.

This book is sold subject to the condition that it shall not by way of trade or otherwise, be lent, resold, hired out or circulated.

For binding mistakes, misprints or for missing pages, etc., the publishers' liability is limited to replacement within one month of purchase by similar edition. All expenses in this connection are to be borne by the purchaser.

All disputes are subject to jurisdiction of courts, tribunals and forums at Mumbai only.

Published & Printed by	: Sheth Publishers Private Ltd., Unit No. 4, Ground Floor, Lalwani Industrial Estate, 14, G.D. Ambekar Marg, Wadala, Mumbai – 400 031. ☎ 6662 4553 / 6662 4554 FAX : 6662 4556.
-----------------------------------	---

मुंबई विद्यापीठ
दूर व मुक्त अध्ययन संस्था

तृतीय वर्ष कला
सत्र - V(CBCS)

अर्थशास्त्र अभ्यासपत्रिका क्र. XII
आर्थिक विचारांचा इतिहास-I

विषय कोड : ECOHETB506

प्राध्यापक सुहास पेडणेकर

कुलगुरु,
मुंबई विद्यापीठ, मुंबई

प्राध्यापक रविंद्र द. कुलकर्णी

प्र-कुलगुरु,
मुंबई विद्यापीठ, मुंबई

प्राध्यापक प्रकाश महानवर

संचालक,
दूर व मुक्त अध्ययन संस्था, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई

प्रकल्प समन्वयक

: **प्रा. राजश्री पंडित**
सहाय्यक प्राध्यापक आणि सहाय्यक संचालक,
प्रभारी वाणिज्य विभाग प्रमुख,
दूर व मुक्त अध्ययन संस्था, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.

अभ्यास समन्वयक

: **डॉ. प्रतिक्षा नारायण टिकार**
सहाय्यक प्राध्यापक (अर्थशास्त्र)
दूर व मुक्त अध्ययन संस्था, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.

संपादक

: **डॉ. गोपाल एकनाथ घुमटकर**
सहाय्यक प्राध्यापक (अर्थशास्त्र)
दूर व मुक्त अध्ययन संस्था, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.

लेखक

: **डॉ. बालाजी सुरवसे**
अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख
कला व वाणिज्य महाविद्यालय, फोंडाघाट
ता. कणकवली, जि.सिंधुदुर्ग

: **प्रा.सुकुमार दत्ता पाटील**
अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख
डॉ.सी.डी.देशमुख महाविद्यालय,
रोहा, रायगड.

ऑगस्ट २०२२, मुद्रण - १ फेब्रुवारी २०२३, मुद्रण २

प्रकाशक :

संचालक, दूर व मुक्त अध्ययन संस्था, मुंबई विद्यापीठ,
विद्यानगरी, मुंबई-४०० ०९८.

**अक्षर जुळणी व
मुद्रण**

: मुंबई विद्यापीठ मुद्रणालय
सांताक्रुझ (पूर्व), मुंबई - ४०००९८

मुंबई विद्यापीठ
दूर व मुक्त अध्ययन संस्था

तृतीय वर्ष कला
सत्र - V(CBCS)

अर्थशास्त्र अभ्यासपत्रिका क्र. XI
पर्यावरणीय अर्थशास्त्र-I

विषय कोड : ECOEEA505

प्राध्यापक सुहास पेडणेकर कुलगुरु, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई	
प्राध्यापक रविंद्र द. कुलकर्णी प्र-कुलगुरु, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई	प्राध्यापक प्रकाश महानवर संचालक, दूर व मुक्त अध्ययन संस्था, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई

प्रकल्प समन्वयक	: प्रा. राजश्री पंडित सहाय्यक प्राध्यापक आणि सहाय्यक संचालक, प्रभारी वाणिज्य विभाग प्रमुख, दूर व मुक्त अध्ययन संस्था, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.
अभ्यास समन्वयक आणि संपादक	: डॉ. प्रतिक्षा नारायण टिकार सहाय्यक प्राध्यापक (अर्थशास्त्र) दूर व मुक्त अध्ययन संस्था, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.
लेखक	: डॉ. बालाजी सुरवसे अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख कला व वाणिज्य महाविद्यालय, फोंडाघाट ता. कणकवली, जि.सिंधुदुर्ग
	: डॉ. मंजुश्री डोळे अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख सेवा सदन आर.के.तलरेजा कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय, उल्हासनगर-३.
	: डॉ. युवराज महालिंगे अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख कणकवली महाविद्यालय, कणकवली, जि. सिंधुदुर्ग.

ऑगस्ट २०२२, मुद्रण - १

प्रकाशक :	संचालक, दूर व मुक्त अध्ययन संस्था, मुंबई विद्यापीठ, विद्यानगरी, मुंबई-४०० ०९८.
------------------	---

अक्षर जुळणी व मुद्रण	: मुंबई विद्यापीठ मुद्रणालय सांताक्रुझ (पूर्व), मुंबई - ४०००९८
-----------------------------	---

मुंबई विद्यापीठ
दूर व मुक्त अध्ययन संस्था

000000MBA5504

तृतीय वर्ष कला
सत्र -V (CBCS)

अर्थशास्त्र अभ्यासपत्रिका क्र. १०
संयोजकता आणि लघु उद्योग

विषय कोड: ECOESSIC504

प्राध्यापक रविन्द्र कुलकर्णी प्रभारी कुलगुरु मुंबई विद्यापीठ, मुंबई	डॉ. सुहास पेडणेकर कुलगुरु मुंबई विद्यापीठ, मुंबई	प्राध्यापक प्रकाश महानवर संचालक दूर व मुक्त अध्ययन संस्था मुंबई विद्यापीठ, मुंबई
---	--	---

प्रकल्प समन्वयक	: प्रा. राजश्री पंडित सहाय्यक प्राध्यापक व सहाय्यक संचालक प्रभारी वाणिज्य विभाग प्रमुख दूर व मुक्त अध्ययन संस्था, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.
अभ्यास समन्वयक	: डॉ. प्रतीक्षा नारायण टिकर सहाय्यक प्राध्यापक (अर्थशास्त्र) दूर व मुक्त अध्ययन संस्था, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.
संपादक	: डॉ. गोपाल एकनाथ घुमटकर सहाय्यक प्राध्यापक (अर्थशास्त्र) दूर व मुक्त अध्ययन संस्था, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.
लेखक	: डॉ. मानसी गावंड विवा कॉलेज, विरार (प.), जि. पालघर - ४०१३०३. हर्षवर्धिनी बोरवणकर विवा कॉलेज, विरार (प.), जि. पालघर - ४०१३०३ : डॉ. बालाजी सुरवसे अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख, कला व वाणिज्य महाविद्यालय, फोंडाघाट, ता. कणकवली, जि. सिंधुदुर्ग - ४१६६०१. : डॉ. युवराज महालिंगे अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख, कणकवली महाविद्यालय, कणकवली, जि. सिंधुदुर्ग.

जून २०२२, मुद्रण - १

प्रकाशक संचालक, दूर आणि मुक्त अध्ययन संस्था. मुंबई विद्यापीठ, विद्यानगरी, मुंबई- ४०० ०९८.

अक्षर जुळणी आणि मुद्रण मुंबई विद्यापीठ मुद्रणालय विद्यानगरी, मुंबई

मुंबई विद्यापीठ
दूर व मुक्त अध्ययन संस्था

000000MBA5503

तृतीय वर्ष कला
सत्र - V (CBCS)

अर्थशास्त्र अभ्यासपत्रिका क्र. IX
औद्योगिक व श्रम अर्थशास्त्र - I

विषय कोड - ECOILC503

प्रा. रवींद्र द. कुलकर्णी,
प्र-कुलगुरु,
मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.

प्रा. सुहास पेडणेकर
कुलगुरु,
मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.

प्रा. प्रकाश महानवर
संचालक,
दूर व मुक्त अध्ययन संस्था,
मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.

प्रकल्प समन्वयक

: प्रा. राजश्री पंडित
सहाय्यक प्राध्यापक (अर्थशास्त्र),
प्रभारी वाणिज्य विद्याशाखा प्रमुख,
दूर व मुक्त अध्ययन संस्था, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.

अभ्यास समन्वयक व संपादक

: डॉ. प्रतिक्षा नारायण टिकार
सहाय्यक प्राध्यापक (अर्थशास्त्र),
दूर व मुक्त अध्ययन संस्था,
मुंबई विद्यापीठ, मुंबई-४०००९८.

लेखक

: डॉ. बालाजी सुरवसे
अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख, कला आणि वाणिज्य महाविद्यालय,
फोंडाघाट, ता. कणकवली, जि. सिंधुदुर्ग - ४१६६०१.
: डॉ. युवराज महालिंगे
अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख, कणकवली महाविद्यालय, कणकवली,
जि. सिंधुदुर्ग.
: डॉ. अविनाश जुमारे
अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख, सेंट विल्फ्रेड्स कला, वाणिज्य व विज्ञान कॉलेज,
ता. पनवेल, जि. रायगड.

ऑगस्ट २०२२, प्रथम मुद्रण

प्रकाशक

संचालक

दूर व मुक्त अध्ययन संस्था, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई - ४०००९८.

अक्षरजुळणी

मुंबई विद्यापीठ मुद्रणालय,
सांताक्रुझ, मुंबई

अमग्रलक्षी अर्थशास्त्र-१ व २

(MACRO ECONOMICS-I & II)

S.Y. B.A. Semester - III & IV

प्रा.डॉ.बालाजी सुखसे
प्रा. युवराज विठ्ठलराव महालिंगे
प्रा. डॉ. अविनाश जुमारे
प्रा.डॉ.मनीषा रा.सामंत
प्रा. डॉ.आनंद कांबळे

SHETH®
PUBLISHERS PVT. LTD.

Sheth Publishers Private Limited

Our Foot Prints

Regd. Office & Show Room	:	Unit No. 4, Ground Floor, Lalwani Industrial Estate, 14, G.D. Ambekar Marg, Wadala, Mumbai – 400 031. ☎ (022) 6662 4553 / 6662 4554 FAX : 6662 4556 Email : support@shethpublishers.com
Goa	:	'PALLAV-KUNJ', Borda, Margao, Goa, ☎ (0832) 2733436
Pune	:	302, Mahalaxmi Chambers, 3 rd Floor, Appa Balwant Chowk, 23, Budhwar Peth, Pune-411 002. ☎ (020) 24450773
Nagpur	:	Shreeniwas Apt., Mukundraj Lane, Opp. Dharampeth Mahila Bank, Walker Road, Mahal, Nagpur – 440 002. ☎ (0712) 2737052
Vadodara	:	Joshi Brother's Krishna Krupa Miradatar's Tekro, Navabazar, Vadodara – 390001 (Gujarat). ☎ 0265-2418911 / 2411287
Bhavnagar	:	Shah & Co. High Court Road, Bhavnagar (Gujarat). ☎ (0278) 2516679

ISBN - 978-93-5576-325-9

© Authors

Feb. 2022

The book is strictly written according to the new syllabus available at the time of printing.

Every possible effort has been made to avoid errors and omissions in this publication by the Authors and the Publishers. In spite of this effort, some typographical errors might have crept in. Any mistake, error or discrepancy noted may be brought to our notice which shall be taken care of in the forthcoming edition. It is hereby notified that neither the Author nor the Publishers or seller will be liable for any damage or loss to anyone, in any manner, there from. It is suggested that to avoid any doubt the reader should cross-check all the facts, law and contents of the publication with original Government publication or notifications wherever applicable.

The text of this publication, or any part thereof, may not be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording, storage in an information retrieval system, or reproduced on any disc, tape, perforated media or other information storage device, etc., otherwise, without the prior written permission of the publisher and author. No key to this book can be prepared without the prior written permission of the Publishers. Any violation will invite prosecution legal action under the Indian Copyright Act.

This book is sold subject to the condition that it shall not by way of trade or otherwise, be lent, resold, hired out or circulated.

For binding mistakes, misprints or for missing pages, etc., the publishers' liability is limited to replacement within one month of purchase by similar edition. All expenses in this connection are to be borne by the purchaser.

All disputes are subject to jurisdiction of courts, tribunals and forums at Mumbai only.

Published & Printed by : Sheth Publishers Private Ltd, Unit No. 4, Ground Floor,
Lalwani Industrial Estate, 14, G.D. Ambekar Marg, Wadala, Mumbai – 400 031.
☎ 6662 4553 / 6662 4554 FAX : 6662 4556.

काव्यरंग

संपादक :

डॉ. नीतिन दत्तात्रेय आरेकर

डॉ. नानासाहेब यादव

डॉ. जगदिश राणे

शब्दालय प्रकाशन

● *Kavyarang (Marathi Poetry)*

● काव्यरंग

● संपादक

डॉ. नीतिन दत्तात्रेय आरेकर

डॉ. नानासाहेब शामराव यादव

प्रा. जगदीश राणे

● © सर्व हक्क सुरक्षित

● प्रकाशक

सुमती लांडे

शब्दालय प्रकाशन,

पोस्ट बॉक्स क्रमांक ९०, वॉर्ड ७,

श्रीरामपूर - ४१३ ७०९

दूरभाष: ०२४२२-२१०४२५

भ्रमणध्वनी : ९८२२००८७९६,

९८२२५२५४४४

● प्रकाशन क्रमांक : ५९४

● प्रथम आवृत्ती : ऑगस्ट २०२२

● मुखपृष्ठ रचना : कृष्णा माळवे

● अक्षरजुळणी :

अक्षर कॉम्प्युटर, श्रीरामपूर

● मुद्रक

समर्थ ऑफसेट, पुणे

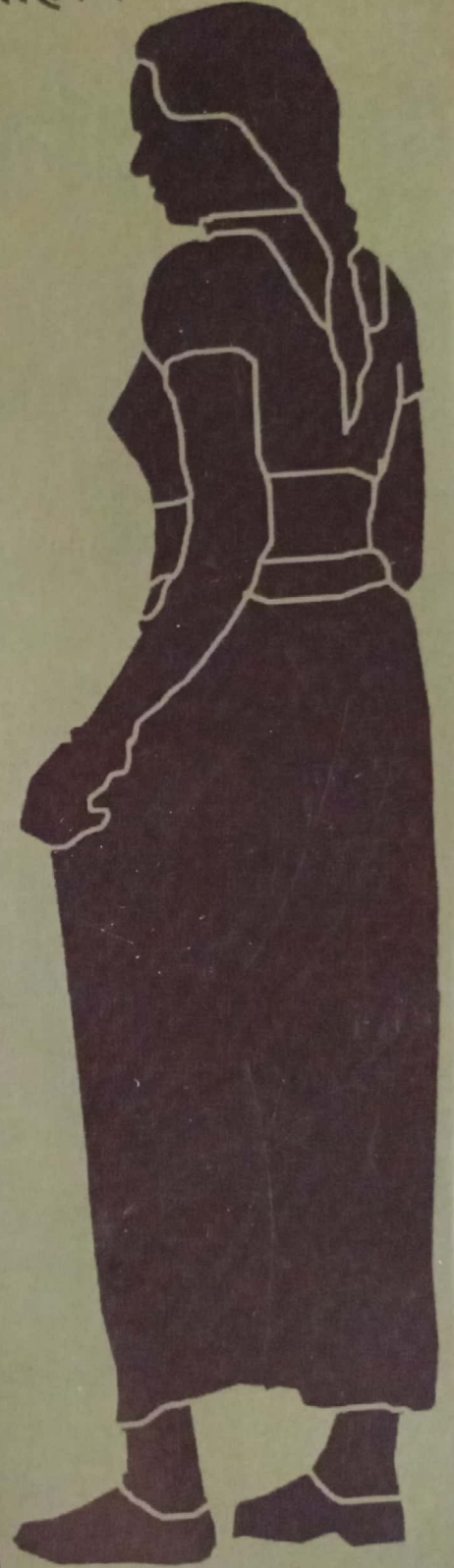
● मूल्य : २२० रुपये

● ISBN : 978-81-94459-12-5

email-shabdalaya@gmail.com
www.shabdalaya.com www.facebook.com/shabdalaya
Bookganga, Flipkart, Amazon Kindle

या वेबसाईटवर पुस्तके व ई-बुक्स ऑनलाईन खरेदीसाठी उपलब्ध

वैचारिक विमर्श
एवं
संजीव का साहित्य

डॉ. संतोष रघुनाथराव रायबोले

ISBN : 978-81-904853-1-9

प्रथम संस्करण : 2022

© लेखक

प्रकाशक :

ज्ञान ज्योति पब्लिकेशन

जी-86, गली नंबर 3,
शास्त्री पार्क, दिल्ली-110 053

वितरक :

मूल्य : ₹ 350/-

आर. के. पब्लिकेशन

मरीन लाइंस, मुम्बई-400 002

फोन : 9022 521190 / 9821251190

E-mail : publicationrk@gmail.com

अक्षर संयोजन : सुरेश सिंह

आवरण : बंसीलाल परमार

VAICHARIK VIMARSH EVAM SANJEEV KA SAHITYA
by Dr. Santosh Raghunathrao Raibole